

LIBRIS

We know
books

Pr. Alexandru Torik

GHID
pentru
creștinul
începător

Traducere din limba rusă

Diana Guțu

^{editura}
Σοφία

București

CUPRINS

INTRODUCERE

Cum decurge viața omului contemporan, care dobândește credință în Dumnezeu și își conștientizează apartenența la Biserica Ortodoxă?	6
Ce este Sfânta Scriptură?	12
Ce este Sfânta Tradiție?	13
Ce sunt slujbele religioase?	17
Ce este harul Sfântului Duh?	18
Cum se manifestă lucrarea reală a harului Sfântului Duh în Biserică?	21
Ce sunt Tainele?	23
Taina Botezului	24
Taina Mirungerii	26
Taina Împărtășaniei	28
Taina Spovedaniei	31
Taina Cununii	36
Taina Sfântului Maslu	38
Taina Preoției	41
Care este diferența dintre episcopi, preoți și ceilalți slujitori ai Bisericii?	42

Slujbele bisericești 44

De unde ar trebui să-și înceapă creștinul viața bisericească? 47

DUHOVNICUL

Cine este părintele duhovnicesc și care este rolul lui în viața creștinului? 54

Cum își găsește un creștin îndrumătorul duhovnicesc? 60

COMPORTAMENTUL ÎN BISERICĂ

Cum să ne purtăm în biserică? 64

Ce este „semnul Crucii”? 65

Ce sunt lumânările bisericești și unde trebuie aprinse? 68

Ce sunt icoanele? 70

Pomenirea morților 78

Parastasul. 81

Viața creștinului în lume 82

Rugăciunea în lume 89

Ce este postul și de ce avem nevoie de el? 93

PREGĂTIREA PENTRU SFÎNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

Cât de des trebuie să se împărtășească un creștin și cum trebuie să se pregătească pentru Împărtășanie? 100

CONCLUZIE 105

*Cum decurge viața omului contemporan,
care dobândește credință în Dumnezeu
și își conștientizează apartenența la
Biserica Ortodoxă?*

În primul rând, orice creștin ortodox trebuie să cunoască temeinic și să înțeleagă deplin învățătura de credință a Bisericii, silindu-se din răspuțeri să ducă o viață virtuoasă.

Pentru a avea credință, nu e suficient să ne punem o cruciuliță la gât, să intrăm din când în când în biserică doar pentru a aprinde o lumânare, cu convingerea fermă că suntem credincioși, cu atât mai mult ortodocși.

Domnul nostru Iisus Hristos a demascat de mai multe ori puținătatea credinței, chiar și atunci când era vorba de ucenicii Lui, care erau martori la nenumărate minuni, săvârșind ei înșiși multe lucruri minunate cu puterea Sfântului Duh, primită prin El de la Dumnezeu-Tatăl.

„Adevărat grăiesc vouă: Dacă veți avea credință în voi cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici dincolo, și se va muta; și nimic nu va fi vouă cu neputință” (*Matei 17, 20*).

Credința adevărată, în stare să mute chiar și munții, în stare să-l umple pe om de putere suficientă pentru ca el să-și dea pentru ea propria viață, este, fără îndoială, un dar de la Dumnezeu, de care se învrednicesc doar cei cu râvnă sinceră și inimă curată.

„Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide” (*Matei 7, 7*).

Pentru ca dorința dobândirii credinței să își facă loc în sufletul omului, el trebuie să conștientizeze că problema legată de Dumnezeu și credință nu este doar o „chestiune vitală”, ci una de care depind viața și moartea veșnică.

Este evident că orice om și-a pus cel puțin o dată în viață întrebările: Cine sunt? De ce trăiesc? De ce trebuie să mor cândva? Mai există oare ceva după moarte?

Din păcate, majoritatea oamenilor nu prea caută răspunsuri la întrebările de acest fel. Fiind copleșiți de grija pentru „pâinea cea de toate zilele” sau pentru alte probleme cotidiene, ei caută să scoată din conștiința lor întrebările legate de veșnicie sau cel puțin să le amâne „pentru mai târziu”.

Este înfricoșător faptul că acest „mai târziu” s-ar putea să nu sosească.

Sufletul omului care trăiește doar cu grijile acestui veac, sub povara păcatelor acumulate de-a lungul vieții, se sufocă și moare, devine incapabil de a percepe fenomenele duhovnicești sau de a-și dori să-L cunoască pe Dumnezeu. Oricât de trist ar suna, numărul acestor „suflete moarte” a crescut în mod semnificativ în ultimii ani.

Cei care nu acoperă în sinea lor glasul blând al sufletului ce tânjește din pricina despărțirii de Ziditorul își pun, mai devreme sau mai târziu, problema: există Dumnezeu în realitate? Dacă da, cum este Dumnezeu? Ce Biserică deține învățătura corectă despre El?

Dacă omul își dorește cu adevărat să primească un răspuns, fără a se sminti de anturajul lui, de conveniențele sociale, naționale sau orice alte prejudecăți, Dumnezeu, văzând dorința sinceră a inimii sale, i Se descoperă negreșit, oferindu-i posibilitatea de a cunoaște Adevărul și comuniunea cu Hristos, Care este „Calea, Adevărul și Viața” (*Ioan 14, 6*).

Trebuie să punem în calcul faptul că, urmând calea „minții”, calea analizei și a cugetărilor, ținând cont mai ales de volumul informației ușor accesibile în zilele noastre, se poate ajunge destul de repede la înțelegerea faptului că Dumnezeu

există, rămânând cu această cunoaștere rațională zadarnică.

Instrumentul principal al cunoașterii lui Dumnezeu este inima omului, inima în suferință, inima în căutare, care tânjește după Dumnezeu și după a Lui iubire. Dacă această inimă nu este înecatată de patimi josnice, cum sunt invidia, răutatea, desfrânarea, mândria, în ea se găsește sălașul viu, în stare să-L simtă pe Dumnezeu, să cuprindă în sine dragostea Lui și să pună început bun mântuirii sufletului.

Drept pildă ne servește tâlharul răstignit pe cruce de-a dreapta Domnului nostru Iisus Hristos. Iată ce ne relatează despre asta Evanghelia:

„Și erau duși și alții, doi făcători de rele, ca să-i omoare împreună cu El. Și când au ajuns la locul ce se cheamă al Căpățânii, L-au răstignit acolo pe El și pe făcătorii de rele, unul de-a dreapta și unul de-a stânga. Iar Iisus zicea: Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac! Și împărțind hainele Lui, au aruncat sorți. Și sta poporul privind, iar căpeteniile își băteau joc de El, zicând: Pe alții i-a mântuit; să Se mântuiască și pe Sine Însuși, dacă El este Hristosul, alesul lui Dumnezeu.”

„Iar unul dintre făcătorii de rele răstigniți Îl hulă zicând: Nu ești Tu Hristosul? Mântuiește-Te pe Tine Însuși și pe noi. Și celălalt, răspunzând, îl certa, zicând: Nu te temi tu de Dumnezeu, că ești

în aceeași osândă? Și noi pe drept, căci noi primim cele cuvenite după faptele noastre; Acesta însă n-a făcut nici un rău. Și zicea lui Iisus: Pomenește-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta!

Și Iisus i-a zis: Adevărat grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în Rai” (*Luca 23, 32-35, 39-43*).

Iată puterea lui Dumnezeu față de zidirea Sa!

În ultimele clipe de viață conștiința tâlharului s-a trezit: el s-a rușinat de păcatele sale și i s-a făcut milă de Cel Răstignit fără nici o vină, iar Dumnezeu i-a iertat toate păcatele și l-a băgat primul în Rai!

Domnul cel Milostiv este gata să ne ierte toate păcatele, dacă ne dorim acest lucru, dacă regretăm nelegiuirile săvârșite, dacă nu ne dezintegram sufletul cu multe păcate, făcându-l incapabil pentru pocăință.

Așadar, pentru a avea credință, trebuie să ne-o dorim.

Trezind în noi această dorință, trebuie să cerem de la Dumnezeu credință, asemenea omului care a venit la Domnul Iisus Hristos și s-a rugat pentru vindecarea fiului său, căruia Hristos i-a spus:

„De poți crede, toate sunt cu putință celui ce crede.

Și îndată strigând tatăl copilului, a zis cu lacrimi: «Cred, Doamne! Ajută necredinței mele»” (*Marcu 9, 24*).

Hristos, văzând dorința sinceră a omului, l-a ajutat și i-a dăruit credință, iar dimpreună cu ea și vindecarea fiului.

La fel și noi, dorind să dobândim credință, trebuie să o cerem de la Domnul, dar nu în mod rațional, cu inimă rece, ci fierbinte, cu lacrimi, așa cum uneori copiii cer un lucru sau altul părinților. Dacă dorința noastră este sinceră, iar rugămintea, stăruitoare, Domnul ni le va împlini.

De asemenea, o condiție necesară integrării omului în Biserică este cunoașterea elementelor esențiale ale învățaturii de credință. Cine este Dumnezeu? Ce așteaptă El de la noi? Ce ne făgăduiește? Cine este Iisus Hristos? De ce a venit la noi? Ce învățătură ne-a lăsat? Ce este Biserica? De ce avem nevoie de ea? Cum învățăm să ducem o viață creștină?

La toate aceste întrebări ne dau răspuns Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție – cei doi piloni pe care se sprijină Sfânta Sobornicească și Apostolească Biserică.

Ce este Sfânta Scriptură?

Sfânta Scriptură se numește culegerea de cărți în care Dumnezeu Însuși, cu Duhul Său, prin intermediul Sfinților Proroci și Apostoli, ne-a dat o revelație despre Sine, despre istoria relației dintre Dumnezeu și om, despre veșnica Împărăție cerească și despre modurile de a ajunge la ea.

Această culegere de scrieri sfinte, cuprinse într-o singură carte, se numește *Biblia* („Biblia” în greacă se traduce prin „cărți”).

Ce este Sfânta Tradiție?

Sfânta Tradiție reprezintă ansamblul tuturor cunoștințelor despre Dumnezeu și despre viața duhovnicească, cu excepția Sfintei Scripturi, transmise prin operele Sfinților Părinți, prin hotărârile Sfintelor Sinoade Ecumenice, prin experiența de veacuri a Bisericii, prin textele liturgice.

Sfânta Tradiție completează și descoperă sensul și semnificația textelor Sfintei Scripturi, familiarizându-ne cu practica nemijlocită a vieții duhovnicești.

Așadar, pentru a cunoaște bazele învățaturii de credință creștine și pentru desăvârșirea ei continuă în viața duhovnicească, trebuie să avem în casă și să studiem Biblia – scripturile Vechiului și Noului Testament, care „...pot să te înțeleptească spre mântuire, prin credința cea întru Hristos Iisus. Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate, astfel ca

omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, bine pregătit pentru orice lucru bun” (*II Timotei* 3, 15-17).

În primul rând, trebuie să citim și să studiem Noul Testament al Domnului nostru Iisus Hristos, pentru că Biserica lui Hristos trăiește de două mii de ani încoace după Noul Testament.

Apoi, un creștin începător nu poate să se dezvolte și să sporească în Duh și Adevăr dacă nu recurge la vistieria duhovnicească a Sfintei Tradiții, a operelor Sfinților Părinți, a călăuzirii păstorilor Bisericii.

Drumul către Hristos trece în mod inevitabil prin biserică.

Biserica este locul comuniunii omului cu Dumnezeu, locul unde se oficiază slujbele religioase. Domnul Însuși a spus despre biserică: „Casa Mea, casă de rugăciune se va chema” (*Matei* 21, 13).

Rugăciunea este forma fundamentală de comunicare a omului cu Dumnezeu, accesibilă mereu și pretutindeni. Sub multe aspecte ea este înrudită cu comunicarea interumană. De exemplu: suntem copleșiți de necazuri, probleme și boli, de unde apare dorința de a ne descărca sufletul. Întâlnim o persoană apropiată, un prieten sau o rudă și, într-un moment de sinceritate, îi povestim tot ce ne frământă. Chiar dacă suntem ascultați în tăcere, simțim trăirea celui de lângă noi, compătimirea lui, atingerea sufletelor noastre.

Cam așa este și legătura sufletului cu Dumnezeu, pe care creștinul o simte în timpul rugăciunii. Această legătură, comunicare, „conexiune inversă” reprezintă lucrarea principală a rugăciunii, în timpul căreia creștinul își curăță sufletul și primește de la Dumnezeu harul Sfântului Duh. În să dacă persoana apropiată sau prietenul s-ar putea să nu se afle aproape într-un moment de nevoie, Domnul este gata să audă chemarea inimii noastre întotdeauna și pretutindeni.

Este o mare bucurie pentru om să petreacă în comuniune neîntreruptă cu Creatorul său, să simtă mereu fericirea prezenței harice a lui Dumnezeu în inimă. Instrumentul principal pentru dobândirea acestei fericiri în suflet este rugăciunea neîncetată.

Rugăciunea poate fi săvârșită oriunde: acasă, pe drum, la muncă și, desigur, în biserică – locul destinat pentru rugăciune, locul unde sălășluiește Duhul lui Dumnezeu.

Biserica este locul unde rugăciunea particulară se consolidează prin rugăciunea obștească a Bisericii, prin participarea la slujbele religioase oficiate de preoți.

Unii oameni se întreabă: oare trebuie neapărat să merg la biserică? Oare Dumnezeu nu poate să-mi audă rugăciunea de acasă? Bineînțeles că poate! Dar este ca și cum am întreba – oare nu aș